

УДК 687.016:687.1

Світлана Рукасова,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри технологій
виробів легкої промисловості та дизайну
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

АКТУАЛІЗАЦІЯ СТИЛЬОВОГО РІШЕННЯ КОСТЮМУ У ПРОЦЕСІ ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ

У статті актуалізована проблема стильового рішення костюму у процесі проектування одягу студентами технологічного факультету. Визначено, що стильові рішення різних за призначенням форм одягу можна звести до трьох основних груп: класичного, спортивного, фантазійного стилів. А основи закладені у 20-ті роки ХХ ст. стильовою системою продовжують і зараз впливати на найбільш характерні, фундаментальні риси нових стилів одягу.

Ключові слова: стиль, мікростиль, конструктивні рішення, форма, матеріали, пропорції.

В статье актуализирована проблема стилевого решения костюма в процессе проектирования одежды студентами технологического факультета. Определено, что стилевые решения различных по назначению форм одежды можно свести к трем основным группам: классического, спортивного, фантазийного стилей. А основы заложены в 20-е годы ХХ века стилевой системой продолжают и сейчас оказывать влияние на наиболее характерные фундаментальные черты новых стилей одежды.

Ключевые слова: стиль, микростиль, конструктивные решения, форма, материалы, пропорции.

The article covers the problem of the style of the suit in the process of designing clothes students of the faculty of technology. It is determined that the style of different forms of clothing can be summarized in three main groups: classic, sports, fantasy styles. But the groundwork has been laid in 20-ies of XX century style system and now continue to influence the most fundamental characteristic features of the new styles of clothing.

Key words: style, microtel, design, form, materials, proportions.

Постановка проблеми. В сучасних умовах завдання технологічної освіти полягає в озброєнні студентів сукупністю знань, умінь і навичок політехнічного характеру і розвитку пізнавальної активності та творчих здібностей. Студенти мають активно оперувати своїми знаннями, оскільки

відомо, що тільки тоді вони будуть міцними і усвідомленими. Проектування одягу містить сприятливу основу для трудового і естетичного виховання особистості, оскільки поєднує різні види технічної і естетичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що питанням технологічної та професійної освіти присвячені праці А. Вихруща, В. Гусева, А. Дьоміна, М. Корця, Т. Левченка, В. Сидоренка, В. Стешенка, Д. Тхоржевського, М. Ховрича та ін. У працях А. Алексюка, С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Кузьміної, М. Лещенко, С. Сисоевої, В. Сластьоніна, О. Сухомлинської, Т. Яценко та ін. приділяється значна увага удосконаленню професійної діяльності майбутніх вчителів. Мистецтвознавчі, естетико-технічні і педагогічні проблеми професійного художнього конструювання та проектування розглядаються в працях І. Волкотруба, В. Зінченка, Є. Лазарєва, Г. Мінервіна, А. Сімоніка та ін.

Мета статті: розкрити актуальність стильового рішення костюму у процесі проектування одягу студентами технологічного факультету.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка майбутніх фахівців до процесу проектування швейного виробу неможлива без розуміння образного та стильового рішення костюму, яке в свою чергу, диктує форму, довжину, об'єми, пропорції, тканин та інших матеріалів, кольорову гаму, поєднання речей у комплекті та ансамблі. Розвиток форми костюму у ХХ столітті випрацював певні стильові рішення різних за призначенням форм одягу, які можна привести до трьох основних груп: класичний стиль, спортивний стиль та фантазійний стиль. Протягом усього ХХ століття з'являлися різні модні напрями, мікростилі, які так чи інакше поширювались, ставали модними надовго чи на короткий час, іноді навіть на один сезон.

Класичний стиль костюму складається поступово, поєднуючи традиції з найбільш цінними для людей даного періоду досягненнями у розвитку костюму. Доцільність форм, відповідність його об'ємів пропорціям фігури людини, співрозмірність деталей між собою, лаконічність та ясність ліній конструктивних членувань створює особливу гармонію функціонального та естетичного у вирішенні офіційного ділового костюму. Загальна стриманість підкреслюється строгістю тканин з геометричною чіткістю ткацьких переплетінь з некрупним друкованим малюнком.

У класичному типі одягу членування найбільш точно відповідає будові людського тіла: виріз горловини відповідає шиї, рукава до доходять до кисті чи ліктя, пояс розташовується на лінії талії, низ жакету – на лінії стегон, довжина всього ансамблю доходить до колін чи повністю ховає ноги, ширина виробу забезпечує достатню свободу руху [3, с. 215].

Фаворит одягу – костюм, брючний чи з спідницею, м'якого

приталеного силуету з підкресленою лінією плеча. Жакет у англійському стилі з лацканами прямої чи закругленої форми чи з коміром – шалькою. Довжина жакету може коливатися в залежності від моди, як і довжина спідниці. Але ніколи спідниця не буває занадто міні чи максі, частіш за все – до колін, трохи вище чи нижче. В класичному стилі завжди є місце костюму Шанель: жакет зі твиду, джерсі, букле без лацканів, з окантовкою шнуром, великими гудзиками, кишнями клапанами; спідниця – нижче коліна. Брюки прямі, неширокі, зі стрілками, трохи звужені до низу. Якщо плаття, то скоріше плаття-смокінг. Блузки в основному сорочечного покрою з відкладним чи англійським коміром чи без коміра з круглим вирізом горловини. Однак на практиці частіше споглядають ся відхилення від цієї норми. Кожна мода, перетворюючи класичну схему, змінюючи пропорції, рисунок, силует одягу, дає тим самим ніби нове зорове враження від фігури.

Спортивний стиль з'явився завдяки масовому захопленню спортом, яке вимагає від одягу вільних, що забезпечують активний рух. Для костюму спортивного стилю характерні геометричність ліній, укрупненість та виразність накладних деталей та фурнітури, багатство оздоблювальних матеріалів. В рисунках широко використовуються різноманітні полоси, клітинка, горох. Незвичайні форми та членування, складні конструктивні рішення, несподівані лінії, різноманітне оздоблення та прикраси костюму стилю фантазі. У такому костюмі тканини використовуються досить різноманітні за колоритом та малюнком.

Стиль слугує образно-емоційно характеристикою типу костюму на людині. У цьому випадку стиль несе відтінок вікової характеристики. Стриманість форм, пластична гармонія частин та цілого класичного стилю характерні для людей середнього віку, коли характер поведінки та зовнішній вигляд людини визначається зрілістю світогляду та соціальною роллю [3, с. 218]. У руслі спортивного стилю існує кілька мікростилів, таких як «дзюдо» з характерним покромом кімоно без застібки. Чи сафарі, що виник на основі тропічних мисливських костюмів. У цьому одязі крій не стримує рухи, у наявності необхідні кишені, застібки, які дають можливість трансформувати костюм, шкіряні пояси з відділеннями для патронів тощо. Тканина – щільна бавовна без домішок синтетики кольору хакі чи пісочного. Пізніше до них додалися оливково-зелений та білий [4, с. 153].

У сучасній моді стиль сафарі отримав умовну назву стилю джунглі. Він являє собою спортивний одяг, у якому окрім елементів тропічного костюму використані деталі різних типів форменого одягу. Для стилю джунглі типові брюки різної довжини, спідниці-брюки, сукні-сорочки з кишнями, патами, погонами. Кольори світлі пастельні та коричнево-сірі. Погони та погончики – характерні деталі також воєнізованого стилю мілітарілуку у спортивному одязі та одязі для відпочинку, що з'явився у 70-

80-і роки ХХ століття [4, с. 155].

Романтичний стиль ввібрав у себе весь арсенал прикрас попередніх століть: мереживо, витончені вишивки, квіти, драпіровки, оборки, волани, рюш, банти. Він пропонує складні конструкції, красиві, але з практичної точки зору не корисні деталі, вишукані кольори, незвичайні фактури тканин. Основні відгалуження романтичного стилю – жінка-вампи, гламур, еротичний стиль.

Фольклорний стиль надає сучасному одягу рис національного та традиційного костюмів. Стилізованими можуть бути весь ансамбль чи окрема його частина. Часом моделі включають реальні деталі традиційного костюму. У Європі хвилі захоплення східними мотивами (японськими, китайськими, арабськими та ін.) у одязі періодично змінювались відродженнями цікавості до національних коренів [2, с. 322].

Рух хіпі, з'єднав «все зі всім», вдихнув нове життя у цей стиль – оригінальні ідеї бунтуючої молоді підхоплювались модою. Фольклорному стилю віддали дань практично всі модельєри світу, створюючи «етнографічні» колекції, які варіюють від майже точного копіювання прототипу до певної стилізації, коли джерело вже майже не впізнане. Колекції можуть бути стилістично однорідні чи еkleктичні, тобто поєднувати елементи стилів, напрямків різних епох та країн.

Звернення до народного костюму у проектуванні сучасного одягу, використання його елементів виділили рустикальний та фольклорний стиль, чи кантрі лук, який об'єднав всі види сучасного модного одягу «селянського стилю» який створюється на основі елементів народного костюму європейських країн. Для цього стилю характерне використання натуральних матеріалів – льону, бавовни, вовни. У моді кантрі визначають все близьке до природи, природне, чисте, трохи старомодне. У цьому стилі виконано такий одяг, як спідниця з воланами, оборками, рюшем, плаття з бавовняної тканини у клітинку, селянські блузи, брюки, спідниці з джинсової тканини, різноманітні кофтини-ліфи та жилети.

Цей стиль називають також етнічним стосовно до одягу з елементами стилізації національних костюмів східних, африканських, латиноамериканських країн. Так, наприклад, у кінці 60-х років увійшов у моду стиль гаучо, що відображує риси народного одягу гаучо-скотарів Південної Америки: замшеві, шкіряні куртки, жилети, брюки, оздоблені заклепками, аплікацією, шкіряною бахромою [3, с. 277].

У спілкуванні назву «ретро» отримав стиль сучасного одягу, що використовує характерні риси моди 20–50-х років.

Сучасним оформленням легкого жіночого плаття у стилі «ретро» є білизняний стиль. Плаття, блузки, сарафани, нарядні комплекти у цьому стилі шийються звичайно з світлих тонких, шовкових чи бавовняних тканин та оздоблюються вишивкою-гладдю, рішельє, мережками, прошвами, зазвичай того ж кольору, що і основна тканина. Ці нарядні жіночні моделі

нагадують тонку білизну, яку носили на початку ХХ століття до тих пір, поки у життя не увійшов трикотаж.

Поряд з цими основними стилями мода, тенденції у мистецтві, соціальні та культурні розвитки визивають до життя різноманітні стилі та мікростилі. Причому межі стилів у ХХ столітті, стильові ознаки в одязі після закінчення першої світової війни різні у різних країнах та повністю не сформовані істориками. Окрім цього, у ХХ столітті певні назви отримали стилі, характерні для різних часових відрізків та об'єднані загальними рисами чи прототипами [1, с. 132].

Молодіжні рухи 50-60-х років спровокували появу у моді багато мікростилів, наприклад, таких, як джинсовий. Джинсовий одяг та джинсовий стиль у одязі увійшли в обіг – у жінок, підлітків та людей похилого віку. Характерною особливістю джинсових виробів дуже раціональний крій, спортивність, багато кишень, застібок-блискавок, металічні гудзики, заклепки. Пізніше коли джинсовий одяг досягнув апогею, у цьому стилі стали шити одяг і з інших тканин, у тому числі з вельвету та шкіри [4]. Джинсовий стиль став своєрідною класикою та залишається у моді й сьогодні.

У 80-ті роки ХХ ст. у США з'явився стиль друга шкіра. Це одяг зі шкіри, тканини чи трикотажу з лайкрою, які щільно облягають тіло. У Європі цей стиль активно пропагував французький кутюр'є Карл Лагерфельд.

У кінці 80-х років мода винайшла дифузний стиль, що дозволяв свідому еkleктику у рішенні костюму. У ансамблі поєднуються речі різних стилів – діловий піджак поверх романтичної сукні, спортивного характеру брюки з блузкою у фольклорному стилі та ін. В останнє десятиліття ХХ ст. можна було помітити велике різноманіття стильових рішень костюму.

Стиль ностальжі – романтичний жіночний стиль, який сміливо використовує елементи чоловічого одягу. Тон у колекціях задають всі відтінки червоного – від пастельного рожевого до блакитного бордо, а також чорний і золотий кольори. Поряд з оксамитом – найбільш романтичним матеріалом зимового сезону – тут багато парчі, мережива, тафти, шовку, віскози, шифону. Велике значення надається дизайну тканин та оздобленню, типові квітковий малюнок та пейсліський узор, жакардові моделі і вишивка. Силует вузький, в основному підкреслюючий фігуру. Базисний гардероб складається з брюк, з відворотами та без них, довгого приталеного блейзера, вузького жилета та пальто-блейзера прямого крою [1].

Будинок Шанель у 2000 році запропонував стиль псевдобідність. Цей стиль трактується як сплав минулого та теперішнього, новий модернований погляд, доповнений запозиченим з античних традицій та сільських елементів середньовіччя, наприклад, зимова колекція з натурального хутра, замші, шкіри тонкої вичинки, з вивернутими

зовнішніми швами та спрощеним вільним кроєм. У кінці ХХ ст. можна відмітити також міський стиль – діловий та строгий літній жіночий одяг, необхідний на роботі. Міський стиль – повна протилежність романтичному та веселому сільському стилю. Комплекти у міському стилі – жакети з спідницями чи брюками – шиють переважно зі скромної дрібноузорчатої вовни чи щільної бавовняної тканини зі спортивними деталями. Доповнення теж підкреслено ділові, можна сказати чоловічого типу: джемпер з високим коміром чи блузка-сорочка, берет чи капелюх чоловічого типу [3, с 270].

Висновки і перспективи. Таким чином, основи закладені в 20-ті роки ХХ ст. стильовою системою продовжують і зараз визначати найбільш характерні, фундаментальні риси нових стилів. Отже знання цих основ, дозволяє майбутнім фахівцям завдяки сполученню ведучого та підлеглих стилів збагачувати образ, знайти величезну кількість варіантів, зберігаючи в той же час єдине гармонійне ціле – індивідуальність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козлова Т. В. Основы моделирования и художественного оформления одежды: Учебн. пособие / Т. В. Козлова, Л. Б. Ритвинская, З. Н. Тимашева. – М. : Легкая индустрия, 1979. – 168 с.
2. Козлова Т. В. Художественное проектирование костюма / Т. В. Козлова. – М. : Легкая индустрия, 1982. – 144 с.
3. Рачицкая Е. И. Моделирование и художественное оформление одежды: Учебн. пособие / Е. И. Рачицкая, В. И. Сидоренко. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 599 с.
4. Володин В. А. Современная энциклопедия Аванта / В. А. Володин. – Мода и стиль. – М. : Аванта, 2002. – 480 с.